

הגאון רבי שלמה יוסף זווין זצ"ל עורך האנציקלופדיה התלמודית מח"ס "המועדים בהלכה", "אישים ושיטות" ועוד

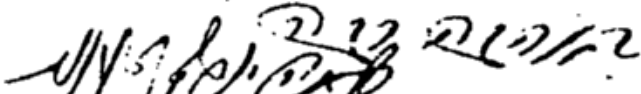
אוצר החכמה

הארה באופן קניית אתרוג בשנה השביעית

12345671234567

הגאון רבי שלמה יוסף זווין זצ"ל [תרמ"ה – כ"א אדר תשל"ח] מגאוני התורה ומהיוצרים הגדולים בעת האחרונה, מחברם ועורכם של ספרים רבים וחשובים. אגרת זו שכתבה מתקופת רבנותו בנוכחזיעקוב ברוסיה הצארית והסובייטית אל ידידו הגאון רבי יעקב קלמס זצ"ל רבה של מוסקבה ובשנותיו האחרונות בירושלים חבר מועצת הרבנות הראשית ובית הדין הגדול. האגרת נמצאת בארכיון גנזי ירושלים אשר במכון הרב פראנק. ייש"כ לעומד בראש המכון ידידנו הרב שבתי רוזנטל שליט"א.

ב"ה ער"ה תרצ"ב נובחזיעקוב.

כוח"ט לכבוד ידידנו הרב הגאון הגדול סוע"ה כו' כש"ת מהרי"ק שליט"א ולכל ב"ב שי'. במיפק שתא ד"צרתא" הנני להביע בזה לידידי ולביתו את ברכתי ברכת שנה טובה ומאושרת ברוח ובחומר, בכלל ובפרט. תכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה. לשנה טובה תכתבו ותחתמו. שלימה יוסף זעווין

גב. ושלא להוציא הגליון חלק מדברי תורה אעיר בזה הערה אחת מענינא דיומא. הנה האתרוגים דשנה זו, שהיא שנת השמיטה, המובאים מאה"ק צריך להבליע דמי אתרוג כלולב. ועלה ברעתי דבר חדש. אשר לפי המבואר בפנ"י לסוכה (דף ל"ט) שמה שחל קדושת שביעית על הדמים הוא רק על ערך שווי האתרוג לאכילה, אבל מה שמשלמים יותר מזה לצורך מצות אתרוג על היתרון הזה אינו חל קדושת שביעית עי"ש. וא"כ במדינתנו שאין נוהגים כלל לאכול האתרוגים דכל שנה ואנן סהדי שכל המעות משלמים אך ורק לשם המצוה בלבד, א"כ אינו חל כלל קדושת שביעית וא"צ להבליע. אך הפנ"י שם לא החליט סברתו זאת. ולענד"נ להביא רא"י דלא כסברת הפנ"י, ממאי דקי"ל בטוש"ע יו"ד (סי' רצ"ד סכ"ד) ומקורו מירושלמי ערלה, שהנוטע אתרוג לצורך מצוה חייב בערלה, הרי דאף שהנוטע לסייג ולקורות ולעצים פטור מערלה דבעינן עץ מאכל, שיחשוב בשעת נטיעה לאכילה, מ"מ הנוטע לצורך מצות אתרוג חשוב כנוטע לצורך אכילה, והטעם דבמצות אתרוג גופי' בעינן שיהי' בו היתר אכילה ואי לא"ה אינו יוצא י"ח, וא"כ ה"נ המשלם לצורך מצות אתרוג חשיב כמשלם לצורך אכילה וחל על הדמים קדושת שביעית. ובסברא זו מוכן ג"כ מה שבגמ' דמנחות (דף מ"ט ע"א) מבואר דחטאת לשם שלמים הוה פיגול עי"ש [והוא מקור דברי רש"י בב"ק (דף ד' ע"ב) עי"ש], והיינו כיון דמצות שלמים הוא שיאכלוהו לשני ימים ולילה, וזה חשב לשם שלמים הרי זה כאילו חשב על אכילת ב' ימים ולילה, אף שלא חשב בפירוש על האכילה, כיון דמצות שלמים כך הוא אכילתו והוא חשב לשלמים ה"ז כאילו חשב על אכילת שלמים וממילא הו"ל פיגול. ובסברא זו מוכן ג"כ מה שבמשנה (רפ"ז דמקואות), מכשירין שלג למקוה אף דבגמ' נדה (דף נ') מבואר דבעינן מחשבה שיחשב משקה, ולמה לא הצריכו כאן מחשבה. אך כיון שחשב על מקוה ודין מקוה הוא שיהי' של מים ה"ז כאילו חשב על משקה ואכמ"ל יותר.

מוריה, שנה עשרים ושלש, גליון י—יב (רעד—רעו), אדר תשס"א